

Kodeks ponašanja u špiljama kao temelj zaštite šišmiša

U Hrvatskoj je zabilježeno 30-tak vrsta šišmiša, odnosno gotovo svi koji dolaze u Europi. Svi naši šišmiši se hrane kukcima, i tako predstavljaju biološki pesticid. Budući da zimi kukaca nema, šišmiši su razvili sposobnost hibernacije, odnosno zimskog sna.

Za vrijeme zimskog sna sve su životne funkcije smanjene na minimum, a životinja ovisi o rezervama masti koje je nakupila tijekom zime (temperatura tijela nekoliko je stupnjeva viša od okolne, usporeno je disanje i rad srca, te je smanjen metabolizam). Sve vrste ne hiberniraju na istim mjestima i istim temperaturnim rasponima, već svaka ima svoje zahtjeve.

Mjesta koja biraju za hibernaciju većinom moraju biti hladna i vlažna. Neke vrste hiberniraju u podzemlju (spilje, jame, umjetni tuneli, rudnici i sl.), a neki pak u dupljama drveća, tavanima kuća, pukotinama zgrada, u prozorima, podrumima i slično.

Glavni uzroci smanjenja brojnosti šišmiša u cijelom svijetu, pa tako i kod nas su: nekontrolirana upotreba pesticida; korištenje sredstava za zaštitu drveta otrovnih za toplokrvne životinje; promjena staništa u kojem love – nestanak plijena; uznemiravanje na mjestima na kojima spavaju zimski san ili imaju mlade, te nestajanje takvih objekata

Zaštita šišmiša u spiljama samo je jedan dio cjelovite zaštite. Ona obuhvaća zaštitu šišmiša u spiljama i ljeti za vrijeme razmnožavanja i zimi za vrijeme hibernacije.

Ljeti, kada imaju mlade, a to se u Hrvatskoj odnosi na razdoblje od travnja do kolovoza, svakako treba izbjegavati posjete tim špiljama jer zbog stresa ženke mogu pobaciti, ako su skotne, ili ne prepoznati svoje mlado u velikoj koloniji pri povratku iz noćnog lova.

Zimi isto tako treba svesti posjete na minimum u spilje gdje velike kolonije spavaju zimski san. Svako buđenje koje dolazi kao stres izvana dovodi do zagrijavanja šišmiša, nepotrebnog trošenja rezerva masti koje bi mogle biti dovoljne za još 10 dana, a kod nekih vrsta čak i za 2,5 mjeseca zimskog sna.

U Velikoj Britaniji su svi šišmiši i njihova staništa zakonom zaštićeni, a mjesta na kojima se nalaze velike kolonije su pod strogom zaštitom i u njih se ne može ući bez posebne dozvole. Usprkos dobrim i efikasnim mjerama zaštite koje imaju, i razvijene svijesti o zaštiti životinja kod većine ljudi, Bat Conservation Trust (Velika Britanija), izdao je Kodeks o ponašanju u podzemlju u svrhu zaštite šišmiša.

Pravila ponašanja u podzemlju u svrhu zaštite šišmiša:

Spilje i rudnici, njihove formacije, artefakti i fauna, sve je to dio prirodnog naslijeđa. Svi posjetitelji podzemnih objekata bi trebali nastojati da očuvaju ta staništa za sadašnje i buduće generacije.

Također imajte na umu da šišmiši trebaju vašu pomoć da bi preživjeli zimu. Mnoge šišmiše koji hiberniraju je teško uočiti – mnogi se zavuku u pukotine i raspukline i jedino vrste potkovnjaka uobičajeno slobodno vise. Samo zato što ih ne možete vidjeti ne znači da ih nema!!

Oni koji posjećuju mjesta na kojima se zna da hiberniraju šišmiši zbog npr. rekreacije, trebali bi pregledati dobrovoljan kodeks zaštite i poštovati sva posebna ograničenja.

<p>Ne uzimajte šišmiše u ruku i ne dirajte ih. Pogotovo pazite na šišmiše kada se krećete kroz uske prolaze.</p>
<p>Ne fotografirajte kolonije šišmiša. Blicevi ih mogu jako uznemiriti.</p>
<p>Ne zagrijavajte šišmiša koji hibernira. To ga može probuditi. Ne zadržavajte se u uskim prostorima jer ih čak i vaša tjelesna temperatura može probuditi.</p>
<p>Ne osvjetljavajte šišmiše jakim svjetlom. I svjetlost i toplina mogu potaknuti buđenje.</p>
<p>Ne koristite karbidne lampe na mjestima gdje se nalaze. Karbidne lampe su osobito nepoželjne zbog topline i dima.</p>
<p>Ne pušite i ne stvarajte glasne zvukove u podzemlju. Svaki jači stimulans može probuditi šišmiša.</p>
<p>Nemojte organizirati velike tulumе, koncerte, i posjete koji uključuju velik broj ljudi na tim mjestima tijekom zime, odnosno ljeta. Vježbe spašavanja također treba izbjegavati kada su šišmiši prisutni.</p>
<p>Potražite savjet prije miniranja ili kopanja. Eksplozivi mogu uzrokovati probleme i zbog samog praska i zbog popratnih para. U poznatim mjestima za šišmiše, miniranje treba ograničiti na razdoblje kada ih tamo nema.</p>

ŠIŠMIŠI I ZAKON

Svi šišmiši su zakonom zaštićeni.

Zabranjeno je namjerno ih ubijati, ranjavati ili uzimati, uznemiravati kolonije; ili uništavati, oštećivati ili zatvarati pristup bilo kojeg mjesta koje šišmiši koriste.